

Brugge, op Alderzielendag A. D. 1870.

Eerweerde Heer ende Vriend,¹

Uw correspondent van Zondag laatst, die D. teekent, schijnt goed de geschiedenis van sint Bruno, en nog wat erbij te kennen.²

t Is waar dat sint Bruno doceerde te Rhyemen; 'k zal erbij voegen dat hij opvolgentlijk lesse gaf in de *studia humaniora*, in de wijsheid en in de Godheid, hetgene de Bollandisten klaar bewijzen in den *commentarius prævius* tot zijn leven.

De betrekkingen die tusschen de *Metropolies* Rhyemen en Brugge bestonden, kunnen nog opgehelderd worden door de gifte die Ebbo, Aartsbisschop van Rhyemen, in 842 aan Grave Boudewin den Iseren deed, het lichaam te weten van sint Donatianus, zijnen voorzaat, dat bestemd was om in Bruggen Kathedrale vereerd te worden zoodra Grave Boudewin den Burg zou verschansd hebben.

Tot verder bewijs daarvan zal ik nog bijbrengen dat men in ons bisdom in 't jaartellen den styl van Rhyemen volgde, die bestond in het jaar te beginnen met Paaschen. Ja, dat men zelfs de gewone schrijfmanieren, die elders in Vrankrijk gevolgd wierden, niet aan en nam, om te beduiden of een dag voor of na Paaschen kwam. Aldus, van eenen dag, waarover men, zonder aantekeninge, zou kunnen getwijfeld hebben of hij voor of achter Paaschen viel, en zetten de capitelacten van sint Salvators niet: *ante* of *post pascha*, noch ook: *more gallicano*, gelijk elders overal, maar: *more scribendi prouincie Rhemensis*.³ Dit zal verder in dezen mijnen brief blijken uit hetgene ik aanhale uit gemelde acten. -

Laat mij nu, eerweerde Heer ende Vriend, wederkeeren naar Bisschop de Hauwere, waarvan ik begonnen heb te spreken, op sinte Rosalia laatstleden, bladz. 338.⁴

.....

- 1 De locatie van de originele brief is onbekend. De brief is enkel in gepubliceerde vorm beschikbaar als lezersbrief gepubliceerd in: Rond den Heerd: 5 (5 november 1870) 50, p.397-399.
- 2 Het gaat hier over de lezersbrief die werd gepubliceerd in Rond den Heerd: 5 (29 oktober 1870) 49, p.391.
- 3 Vertaling Paul Thoen (Latijn): voor of na Pasen, noch ook op de Gallicaanse wijze, gelijk elders overal, maar: op de wijze van schrijven van de kerkprovincie van Reims.
- 4 Zie [lezersbrief van Adolf Duclos van 04/09/1870](#) gepubliceerd in: Rond den Heerd: 5 (17 september 1870) 43, p.338-339.

Maar eerst moet ik u vragen dat gij zoudt de woorden *Bisschop van Tererburg* dood doen, achter den name van Drogo; alsook de o van *Meeusson* veranderen in eene e. 'k Zou u ook nog moeten vragen waarom gij gedrukt hebt Hugo Doens, in plaatse van Hugo Coens, en waarom gij achter Meeussone, *Meeuwsseune* stelt met een?, alsof het zou eene questie zijn of Meeussone en Meeuwsseune hetzelfde is. Misschien omdat gij twijfeldet of ik het woord wel geschreven hadde, maar ik verzeker u dat, in het stuk dat in 1380 geschreven is, de name gespeld staat zoo ik hem geschreven hebbe. Pater Soller en heeft dit stuk niet nauwkeurig afgeschreven, zoo ik gezien hebbe, wanneer ik zijne uitgave vergeleek met het oorspronkelijk pergament.

Nu, een kruiken en een vaantjen over de missen die gij mij hebt doen begaan, aangezien dat ze toch niet onverbeterd en zullen geboekt blijven.

Voor de Hauwere, zet Sanderus en, na hem, Pastor Ocket, in zijn handschrift, *De Harwere*; elders, in zijne handschriften en vinde ik deze laatste spellinge niet, maar *de houwere*, *dhauwere*, *ab houerio*, of kort af *Houerius*.

Hoort hoe Wilhelm de Hauwere Deken wierd van sint Salvators.

Heere ende Meester Pieter de le Carreest, alias Carreest of de le Kerrest, Deken van sint Salvators, was dezer wereld overleden den 18 Junij 1552, en, op den zelfsten dag had het Capitel, in zijne vergaderinge, Meester Aarnout Dierckens, Pastor van de Gouden Portie, aangesteld om 't gezag te oefenen tijdens de vacantie van de Dekenije.

Eenige dagen later, te weten op den 21 van de zelfste maand, hielden de Kaneuniken kiezinge, en de meerderheid van stemmen viel op Meester Jan Baheynt, hunnen confrater, en Commissaris van het Hof van Doornijk.

Heer Baheynt was wel te vreden over zijne kiezinge, ook, den 27 Junij bedankte hij plechtiglijk de Kaneuniken, zoo de capitellacten het ons doen weten. En, al is het dat de capitellacten het zwijgen, zoo peize ik, zonder vermetel oordeel, te mogen erbij voegen, dat de bedanking zal het leven gekost hebben aan meer als een kopstuk uit Meester Baheynt zijnen kelder.

't Ging Baheynt gedenken zoo vroegtijdig bedankt te hebben. Immers Keizer Karel had zijnen Deken gereed, en die Deken was Bisschop Wilhelm De Hauwere. Het sleepte nogtans een tijdeken aan, en de Kaneuniken van sint Salvators en roerden niet, ten minsten voor zoovele het te vernemen is uit de capitellacten.

Het was bij Pauselijke gunste, dat de benoeming tot geestelijke waardigheden en tot al de kerken van 't Rijk, den Keizer toekwam. De keizerlijke brieven van benoeming van De Hauwere tot de Dekenije van sint Salvators zijn gegeven te Bergen, den 16 Julij 1552.

Maar, wilde De Hauwere Deken gekozen worden door 't capitel, hij moest eerst Kaneunik zijn.

Hij vroeg gevolgentlyk om zijne cantorijs in de Capellekerke te Brussel, aan sint Jooris autaar, te verwisselen tegen de canonicaal prebende aan sinte Kathelinen autaar in de collegiale van sint Salvators, welke prebende alsdan bezat Meester Pieter Brondhon, Priester van 't bisdom van Kamerijk. De verwisseling geschiedde, en, den 30 Oest 1552, presenteerde Heere en de Meester De Hauwere zijne brieven van collatie van den Bisschop van Doornijk, zijner Hoogwaardigheid Karel de Croy. Den zelfden dag nam hij bezit en werd geïnstalleerd, door Meester Aarnout Dierkins, die, om reden van het openstaan der Dekenije, het voorzitterschap bekleedde.

Daarna, altijd op den zelfden 30 Augusti, na den inhoud van de keizerlijke brieven, die de Capitelheeren verzochten hem te willen kiezen of vragen, werd hij Deken gekozen.

De brieven van den Bisschop van Doornijk aangaande zijn canonicaat staan uitgeschreven in den *Registrum* III, folio 150 *verso*, en deze van den Keizer nopens de Dekenije, *ibidem*, folio 152, *recto*.

De prebende aan sinte Kathelinenautaar was gevestigd in de nog bestaande sinte Kathelinen capelle, het capelleken voorbij dat van Karel den Goede, dat alsdan sint Lieven capelle was, en waar de Schrijnwerkers hunnen dienst deden.⁵

In de capelle waar Heere ende meester de Hauwere zijne prebende had, vierden de Wagenmakers hunne diensten sedert den 28 julij 1516. Het is in dit capelleken dat het geschilderd glasraam van den zeer eerwaarden Heere Kaneunik Andries te zien is. Sinte Katheline is er nog te aanschouwen, in beelde, boven op den autaar, en haar wiel speelt in de versieringen van den tuin.

.....

5 Op 23 april 1827 waren de relieken van Karel de Goede overgebracht van de Sint-Donaaskerk naar de Sint-Livinuskerk in de Sint-Salvatoriekathedraal. (K. Verschelde, *De kathedrale van S. Salvator te Brugge. Geschiedkundige beschrijving*. Brugge: Edw. Gailliard, 1865, p.279).

De Hauwere draagt in al deze acten den titel van Bisschop van Sarrepta. Het is geweten dat de Bisschoppen van Doornijk, om reden van de uitgestrektheid van hun bisdom, alsdan, even als nu de Aartsbisschop van Mechelen, wijbisschoppen hadden. Vele onder dezen waren Bisschoppen van Sarrepta *in partibus*, en resideerden te Brugge. Meester de Hauweres voorzaat, Johannes Destraux, was Bisschop van Sarrepta sedert 1543. Wanneer de Hauwere gewijd werd, waar en door wien, is mij tot nu toe onbekend gebleven.

Ondertusschen terwijl dat de Hauwer Deken was van sint Salvators, kwam de pastorie van sinte Walburge open te vallen, die, als ook de pastorie van sint Jacobs, onder het patronaat van het capitel van sint Salvators stond. Immers Meester Jooris Vandenberghe, als *Procurator* van Meester Wilhelm de la Couronne, had de pastorie, namens dezen laatsten, opgezeid, ter cause van permutatie tegen de eeuwigdurende geestelijke kosterij, *custodiam siue matriculariam*,⁶ die gesticht was in de prochiekerke van Waerdamme.

Volgens capitulaire acten, werd de collectie tot de openstaande pastorie gedaan ten voordeele van Heere ende Meester de Hauwere, op den 27 Februarij, volgens de wijze van 't jaar te rekenen die in voegen was in 't Rhyemsche, *more scribendi prouincie Rhemensis*,⁷ van 't jaar 1557. Dat is, volgens de nieuwe tijdrekening, op den 27 Februarij 1558. Immers wij beginnen het jaar met den 1sten Januarij, daar in de provincie van Rhyemen het jaar met Paaschen begon, en 't capitel van sint Salvators stond onder Doornijk, 't welke bisdom van eersten af deel gemaakt had van de aartsbisschoppelijke provincie van Rhyemen.

De act van bezitneming van de Hauwere, als Pastor van sinte Walburge, is van den 4 Maarte, 't zelfste jaar 1558.

Maar wanneer stierf Bisschop De Hauwere? Sanderus antwoordt: Omtrent 1560. Er is middel van dit nader te bepalen.

Hij was misschien reeds ziek op den laatsten October 1558, immers in capitelacte van dezen dag, wanneer kaneuniken Pieter Strekelinc en Pieter Cocquel bezit namen van hunne prebenden, werd het capitel voorgezeten door Meester Pieter Verdonck, de oudste van de drie Pastors van sint Salvators, in de afwezigheid van den Deken.

.....

6 Vertaling Paul Thoen (Latijn): *custodiam* of *matriculariam*, de twee termen betekenen allebei 'kosterij'.

7 Vertaling Paul Thoen (Latijn): op de wijze van schrijven van de kerkprovincie van Reims.

Daarmede nogtans en komen wij niet verre; want er zou kunnen gemeend worden, en 't heeft ook zijne waarschijnlijkheid, dat Bisschop De Hauwere ten tijde misschien op vorminge was, wijbisschop zijnde van Doornijk.

In de capitelacten van sint Salvators vind ik diesaangaande op den 24 Februarij, feestdag van sint Matthijs, van 't jaer 1558, volgens den styl van Rhyemen, 1559 volgens onze tijdrekening: “Aangezien zaliger gedachtenisse, de eerbiedwaardige Heere ende Vader in *Christo*, Meester Wilhelm De Hauwere, Doctor in de Godheid, laatste Deken van de collegiale kerke van sint Salvators te Brugge, daags te voeren, 's nachts, 't gene zonder bittere droefheid niet en kan vermeld worden, den tol aan de nature betalende, zijnen geest aan den oppersten schepper, zijnen Heere, wedergegeven heeft, de Heeren van 't capitel, vergaderd.....”

Wij hebben daar gevolgentlijk de date van Heere ende Meester De Hauwere zijn overlijden, te weten hij stierf op den 23 Februarij 1559, volgens den nieuwen styl.

Zijn opvolger, den zelfsten dag gekozen, en goedgekeurd door keizerlijke brieven van Philips II, van 28 Julij 1559, was Heere ende Meester Dionysius Paulin, Kanonik van sint Salvators, die, den 23 October van 't zelfste jaar bezit nam van zijne dekenije.

Daar is 't al dat ik tot nu toe vernomen hebbe, aangaande Bisschop De Hauwere.

Ten naasten keer eenige woorden over de andere personen die te voorschijn komen in den act van verheffinge van sinte Godelieven Reliquien, die door De Hauwere gedaan wierd.

Uw toegenegen

Ad. Duclos, Priester.

Briefbeschrijving

Verzender	Duclos, Adolf Juliaan
Ontvanger	[Gezelle, Guido]
Verzendingsdatum	02/11/1870
Verzendingsplaats	Brugge (Brugge)
Annotatie	Locatie origineel onbekend: brief is enkel in gepubliceerde vorm beschikbaar; briefversie van datering: Alderzielendag A. D. 1870.
Annotatie	Locatie origineel onbekend: brief is enkel in gepubliceerde vorm beschikbaar; briefversie van datering: Alderzielendag A. D. 1870.
Gepubliceerd in	Brieven LIII / door Adolf Duclos. - In: Rond den Heerd. - Jrg.5 (5 november 1870) nr.50, p.397-399

Documentbeschrijving

Fysieke bijzonderheden

Staat	volledig
-------	----------

Bewaargegevens

Bewaarplaats	locatie origineel onbekend
ID Gezellearchief	locatie origineel onbekend
Bibliotheekrecord	https://anet.be/desktop/gga/nl/opacgga/nr=tg:gga_6.26937

Inhoud

Incipit	Uw correspondent van Zondag laatst, die D
Tekstsoort	brief
Talen	Nederlands; Latijn

Gevolgde codeerpraktijk

De tekst werd diplomatisch getranscribeerd, en aangevuld met een editoriale laag.

De oorspronkelijke tekst werd ongewijzigd getranscribeerd; alleen typografische regeleindes en afbrekingstekens, en niet-betekenisvolle witruimte werden genormaliseerd.

Auteursingrepen in de tekst (toevoegingen, schrappingen), en latere redactie-ingrepen (schrappingen, toevoegingen, taalkundige notities) door de lezer werden overgenomen en expliciet gemarkeerd.

Voor een aantal tekstfenomenen werden naast de oorspronkelijke vorm ook editeursingrepen opgenomen in de transcriptie: oplossingen voor niet-gangbare afkortingen en correcties voor manifeste fouten. Daarnaast bevat de transcriptie editeursingrepen ter verbetering van de leesbaarheid (toevoegingen, reconstructies) of ter motivering van transcriptie-beslissingen (aanduiding van onzekere lezingen, weglating van onleesbare tekst). Alle editeursingrepen worden expliciet gemarkeerd.

Colofon

Titel	02/11/1870, Brugge, Adolf Juliaan Duclos aan [Guido Gezelle]
Editeur	Koen Calis; Publicatie; Liesbeth Langouche (research); Marc Carlier (research)
Wetenschappelijke leiding	Els Depuydt
Partners	Openbare Bibliotheek Brugge (Guido Gezellearchief); Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren); Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Lage Landen (ISLN) (Piet Couttenier, Universiteit Antwerpen); Guido Gezellegenootschap
Uitgever	Guido Gezellearchief, KANTL/CTB
Plaats van uitgave	Brugge, Gent
Publicatiedatum	2025
Beschikbaarheid	Teksten en afbeeldingen beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding - Niet Commercieel licentie.
Disclaimer	De editie van de Guido Gezellecorrespondentie is het resultaat van een samenwerkingsproject met vrijwilligers. De databank is in opbouw, aanvullingen en opmerkingen kunnen gemeld worden aan els.depuydt@brugge.be .
Citeren	Een brief kan worden geciteerd als: [Naam van editeur(s)], [brieffschrijver aan briefontvanger, plaats, datum]. In: GezelleBrOn, Wetenschappelijke editie van de correspondentie van Guido Gezelle. [publicatiedatum] Available from World Wide Web: [link]
